

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «

Helyben láshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfe és
 ünnep utáni napok kivételével.

Eszerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadása
 vagy megőrzésére nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

Politikai üstökösök.

Az üstökösön — illetve csak az ugy-
 nevezett csóváján — minden baj nélkül
 áthaladtunk. Hiábavaló volt a mükedvelő
 csillagászok és fogadatlan üstökös csóvá-
 lók minden nagy zaja, ha az égboltozat
 távoli vándorainak buzgó észlelői nem
 figyelmeztetnek rá, bizony magunk sem
 tudtuk volna, hogy Halley híres üstököse
 ránk csóválta a csóváját.

Körülbelül ugyanilyen stílusú rémit-
 getéseket hallunk mostanában politikai
 csillagjósoktól is.

Azt mondják: nagy baj lesz, ha ez
 vagy az a párt nem győz. A tizenkette-
 dik órában vagyunk. Itt az idő, most
 vagy soha. Tömörüljünk ebben vagy
 abban a pártban, különben jön a nagy
 veszedelem.

Öt-hat évvel ezelőtt is hallottuk ezt
 a fenyegetést, akkor golyóval és akasztó-
 fával sulyosítva. A golyó, az akasztófa
 megmaradtak üres fenyegetésnek, a nagy
 veszedelemből sem lett más, mint hogy
 most újra előkeresik a lomtárból és meg-
 rázzák, mint Offenbach. Szép Helenájá-
 ban a Vulkán által megreparált menny-
 köveket. A szinfalak mögött az ügyelő
 intésére az ismert gépezet adja hozzá a
 mennydörgést.

Nem is veszi komolyan senki.
 Soha egy szóval sem hallottuk, hogy
 mi hát az a nagy veszedelem, mely reánk
 vár? Egy konkrét veszély van: az álta-
 lános, községenkinti, titkos és egyenlő
 hóbort, mely az értelmetlen, megbizhat-
 lan, vagy önző és rosszindulatu tömegek
 kezébe játszaná át a hatalmat. Ez olyan
 veszély, amellyel komolyan fenyegetnek
 bennünket felülről is, alulról is, részben
 a Burg, részben a záptojástermelők. Ez
 indítana meg egy egész lavinát: nyomá-
 ban jönne a jogbiztonság meglazítása,
 templomok, iskolák elrablása, a még
 eddig a magyar faj erős bástyájaként
 álló egyházi vagyonnak Izrael kezére át-
 likvidálásra (pompás kilátások milliós
 rebachokra, sápokra, gseftekre), a val-
 lásos meggyőződés üldözése, az erkölcsi
 fékek feloldása, a nemzetiségi tulzók nye-
 regbesegítése és az ezeréves magyar ke-
 resztény állam legázolása. Lelkiismeret-
 len, kárhózatosan gonosz terv, melyet
 nem sugallhat más, mint vagy a végte-
 lenül simplex tudatlanság, vagy a romok
 közt fosztogatni akaró politikai kalózság.

Ez az egy közvetlen, nagy veszély
 fenyeget bennünket, ezt azonban —
 kevés kivétellel — csaknem minden kép-
 viselőjelölt ugyanazon kaptafára viv-
 mánynak kívánja feltüntetni, elismételvén

róla a Kárpátoktól az Adriáig ugyanazt
 a rossz nótát, mintha nem önálló gon-
 dolkodásu hazafiak, hanem csak politikai
 grammofonok lennének, valamennyien
 ugyanazon egy lemezre berendezve.

Ha a kilátásba helyezett «vívány»
 ilyen kedvesen biztató, no akkor a «ve-
 szedelmektől» már nincs mit félnünk;
 azok ennél csak jobbak lehetnek.

Pedig ezzel a vívmánnyal biztatja a
 jó vidéket a tojáskereskedelem önzetlen
 föllendítője, a tág torku Justh-párt. Ezt
 ígérgeti a munkapárt nevében Székely
 Ferenc, Várady Zsigmond és többen jeles
 testvéreik közül, Héderváry pedig egy
 szóval sem hazudtolja meg őket, ha egy-
 előre a semlegesség szürke felhőjével
 kívánja is nézni a szavazati jog körül
 folyó küzdelmet. A nemzetiségiek ötféle
 nyelven bábeli kvintettben zengik dicsé-
 retét s Ausztria nemes önzetlenséggel
 tukmálja ránk.

Ennyi jó firma ajánlata után csak
 azt kérdezzük, hogy hát ugyan miféle
 más Istencsapása is fenyegetheti még
 ezt a sokat szenvedett boldogtalan or-
 szágot?!

Külső veszedelemtől nem félünk. Mi-
 nél nagyobb az, annál erősebben össze-
 tart a magyar vele szemben. Bent, az
 ország határain belül, közöttünk van a

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A szórakozott.

— Irtá: Jerome K. Jerome. —

— Megbivodt ebédre, hogy bemutasd
 néhány vendégnek, a kik megszeretnének véle
 ismerkedni és tudtára adod, hogy az ebéd csü-
 törtökön lesz.

— De el ne rontsd a dolgot — mondod
 neki, mert eszedbe jutnak bizonyos korábbi
 dolgok — s ne jöjj esetleg szerdán.

— Ó jóízűen kacag, miközben naplóját ke-
 resi és feltorgatja az egész szobát.

— Szerdán nem is jöhetnek — szól —
 mert jelmezeket kell rajzolnom, pénteken pedig
 Skóciába utazom, hogy jelen legyek a kép-
 tárlat megnyitására. Hanem hol a pokol fenekén
 van az a napló! Nos, nem baj. Feljegyzem ma-
 gamnak ide — meggyőződhetsz róla magad is.

Te föléje hajolsz, mialatt ő egy nagy iv
 papírra leírja a megállapodást s bevárod, míg
 az ivet odaszógezi íróasztala fölé. Azután meg-
 cédgedetten távozol.

— Remélem, nemsokára felbukkan a látó-
 határon — szól sz feleségedhez csütörtökön este,
 miközben ünnepi diszt öltesz.

— Bizonyos vagy benne, hogy megtudtad
 vele értetni? — kérdezi amaz gyanakvólag s
 te önkéntelenül érzed, hogy bármilyen történet
 téged fog érte felelőssé tenni.

Eljön a nyolc óra és vele a többi vendég.
 Félkilenckor feleségedet titokzatosan kihívják a
 szobából s a szobalány közli vele, hogy a sza-
 kácsné olyképp nyilatkozott, hogy további halo-
 gátás esetén — képletesen szólva — mossa
 kezét.

Feleséged visszatér és úgy vélekedik,
 hogyha egyáltalában ebédelni akarunk, a leg-
 okosabb volna nyomban hozzáfogni. Nyilván
 azon a nézeten van, a mely szerint őt várod,
 merőben feltetted, hogy férfiasabb és becsülete-
 sebb eljárás volna nyíltan bevallanod, hogy el-
 felejtetted meghívni.

A leves és a hal között adomákat mon-
 dasz az ő pontatlanságáról. Mire a hal megér-
 kezik, az üres szék már rávetette árnyékát a
 lakomára és a pecsenyénél már mindenki el-
 hunyt rokonokról beszél.

Pénteken este negyed kilenckor megjele-
 nik a kapu előtt és hevesen csönget. Hallod a
 folyosón a hangját, felismered és elébe mégy,
 hogy fogadhassad.

— Bocsáss meg, hogy egy negyedórával
 megkéstem — kiáltja vidáman — de az a
 hülye kocsis előbb máshova vitt, a helyett...

— Tulajdonképpen mért jöttél? — vágsz
 a szavába, mert láttára éppen nem vidulsz fel
 valami nagyon. Régi barátod és így bátran ne-
 veletlen lehetsz vele szemben.

— Ő nevetve veregeti válladat.
 — Nos, hát... enni akarok öregem, éhes
 vagyok, mint a farkas.

— Oh — dörmögsz te — akkor menj csak
 máshova, itt ugyan semmit sem kapsz.

— Hogy az ördögbe gondolod? Hát nem
 hívtál meg ebédre?...

— Eszem ágában sem volt — magyará-
 zod. En csütörtökre vártalak, nem péntekre.

Hibetelenül rád bámulsz.
 — Hát akkor fejemben hogyan rögződhe-
 tett meg a péntek?

— Mert a fejed olyan, hogy abban pént-
 ekre válik minden csütörtök. Aztán hozzá-
 teszed.

— Azt hittem, hogy ma este már utban
 vagy Edinburgh felé.

— Igazságos Isten! — kiált fel ő. — Iga-
 zad van!

S minden további szó nélkül kirohan az
 ajtón. Hallod, a mint odakint végigrohan az
 utcán s a bérkocsi után ordít, melyet az imént
 bocsátott utnak.

Miközben visszatérsz szobádba, némi elég-
 tétellel gondolsz arra, hogy az egész scótszági
 utat frakkban kell megtennie s holnap reggel
 kész új öltönyt kell vennie és szíved mélyén
 ujongsz.

Az volt a közhit, hogy sohasem fog meg-
 nősülni. Képtelenségnek látszott az a feltevés,
 hogy az esküvő napját, helyét és a leányt egy-
 szerre eszébe tartsa; s ha netalán mégis el-
 jutna a templomig, addigra elfelejtene jövetele
 célját s a menyasszonyt kiszolgáltatná a maga
 vőfélyének. Némelyek azon a nézeten voltak,
 hogy már régen nős, csak megleledkezett róla.
 Magamnak viszont meg az volt a meggyőző-
 dése, hogyha a házasság létre is jönne, másnap
 már mit sem tudna róla.

Ám valamennyien tévedtünk. Valami csoda
 következtében a házasságot csakugyan megkö-
 tették. A magam nézete nyomban megváltozott,
 mihelyt megláttam a hölgyet. Bájos, vidám el-
 ragadó asszonyka volt s nem látszott olyan-
 nak, hogy másnap már el lehetne felejteni.

Esküvője óta, mely tavasszal volt, nem
 láttam. Miközben Scótszágból részletekben
 visszautaztam, néhány napig Scarboroughban
 pihentem. A table dhote után magamra öltöt-
 tem köpenyemet és sétára indultam. Szakadt az
 eső, de egy Scóciában töltött hónap után az
 ember fittyet hány az angolországi időjárásnak
 és én levegőt kívántam. Mikor lehajtott fövel

kör csirája s nincs erős, bátor közvélemény, mely szembe merne szállani vele.

Erős és bátor közvélemény kellene, mely fölismerje a hazug jelszavak mögött rejlő rövidlátást vagy gonoszságot; amely meg tudja érteni azt a végtelen könnyelműséget, ha most az ezer éven át vérrel és verejtékkal fenntartott magyar és keresztény alapokon nyugvó hazát megfosztanók létfeltételeitől, fundamentumaitól.

Nem a 48 és a 67 harcáról van már szó. Megerősödünk mi annyira, hogy hovatovább kikényszeríthetjük a 67-nek nemzeti tartalmát s tovább építhetünk fokozatosan a 48 felé. De ha ez a haza megszűnik magyar és keresztény ország lenni, akkor a 48 is, a 67 is csak történelmi siremlékeké válnak egy vaktában vesztébe rohant nemzet hullája fölött. Az alapokat, a magyarságot és a kereszténységet kell itt fenntartani, erősíteni, uralkodóvá tenni, mint volt Nagy Lajos és Mátyás korában. Akkor volt ez az ország boldog és hatalmas, mikor keresztény hite, magyar mivolta előtt meghódolt mindenki a határaink között.

A mostani pártfenyegetések nem jelentenek többet, mint néhány üstökös. Annak is csak a csóváját, sok zajjal, sok ijesztéssel s legfeljebb — záptojásokról lévén szó — némi kénhidrogén gázzal. A kedves egészségünkben nem fognak azok kárt tenni. Csak nézzük játszi csóváltásaikat, míg föl nem kél a nap. A nap, mely áldásos, meleg sugarainak büszke fényével elhomályosítja a gáztartalmu üstökösöket.

A politikában is ilyen napkeltét várjuk: a keresztény és kuruc magyar konzervatív párt kialakulását. *

szél ellenében a parton botorkáltam, hirtelen belebotlottam egy a földön kuporgó alakban, mely a gyógykut falának tövében keresett menedéket.

— Bocsánatot kérek — szóltam — de nem láttam Önt.

Szavam hallatára az alak felugrott.

— Te vagy az öregem? — kiáltotta.

— Mac Gwade! — kiáltottam fel én.

— Még soha életemben embernek nem örültem meg ennyire — s csaknem kirázta kezemet csuklójából.

— De az ördögbe is, mit keresel te itt? Hisz bőrig vagy átváza.

Flanell nadrágot és tenniszkabátot viselt.

— Az ám — szólt — azt hittem, hogy nem fog esni. Gyönyörű reggel volt.

Kezdtém attól tartani, hogy az agya meg van támadva.

— Miért nem megy haza? — kérdeztem.

— Nem mehetek, volt a válasza, nem tudom, hogy hol lakom. Elfelejtettem az utcát és a házszámot. Az ég szerelmére, vigy valahova magaddal és adj ennem. A szó szoros értelmében éhen halok.

— Nincs nálad pénz? — kérdeztem, mikor megindultunk a szálló felé.

— Egy fillérem sincs. Tizenegy óra tájban érkezünk Yorkból, a feleségem és én. Podgyászunkat a pályaudvaron hagytuk és nyomban neki indultunk lakást keresni. Műndnek azt mondtam, hogy egy óra múlva visszatérek reggelizni. A milyen bolond vagyok, nem jegyeztem meg magamnak a lakcímet s az utra nem figyeltem. Undok egy történet. Most nem tudom, viszont láthatom-e valaha Maudot? Abban a reményben, hogy estefelé majd elmegy a gyógykúthoz, hat órán keresztül ott lődörög-

Előkészületek a választásra. A belügyminiszter körrendeletet intézett minden törvényhatóság főispánjához, hogy a választások megtartása iránt a kellő intézkedéseket a főszolgabírák útján foganatosítsák. E rendelet értelmében köteles minden főszolgabíró a választási mozgalmakról, választások lefolyásáról jelentést tenni. A részletes jelentés június 10 ig tartoznak a főszolgabírók a minisztériumokba fölterjeszteni.

Hazay Samu a királynál. Hazay Samu honvédelmi miniszter kihallgatáson jelent meg a királynál.

Tisza István gróf Aradon. Gróf Tisza István tegnap délután 5 órakor tartotta meg Aradon a nyári szinkörben programbeszédét. A bevonuláshoz mintegy 10000 ember volt jelen. A bevonulás nem folyt le minden incidens nélkül, mert a bevonulás alkalmával több helyről záptojással dobálták meg Tiszát.

Választási mozgalmak.

Korda a nemzetségiék mellett. — Zathureczky visszalépése.

A választási mozgalmak utolsó heteiben vagyunk. Tizenegy nap múlva érkezik meg a nagy küzdelmek napja, amikor Biharmegye egy óriási táborhoz fog hasonlítani, amelyben az elvek harcosai állanak szembe egymással. Ezekben az utolsó hetekben természetesen a leghevesebb munkát fejtik ki a pártok, Ennek a heves készülődésnek tegnap két igen érdekes mondhatni szenzációs esete fordult elő.

Az egyik esetről a magyarországi kerületből kapjuk a hírt. Már egy alkalommal megírtuk, hogy Mangra Vazul munkapárti jelölttel

szembe kandidált függetlenségi jelölt Korda Andor visszalépett. Ezt a hírt nem cáfolták meg, azonban Korda tovább folytatta a választási készülődéseket s úgy látszott, hogy Korda felveszi a küzdelmet Mangrával szemben. Korda megválasztása biztosra volt vehető, mert a magyarországi járás közönségének nagy része lekötöztette s Korda ugyanis oly nagy anyagi áldozatokat hozott nagyon sok ügyben, hogy a közönség most is kitüntette volna bizalmával.

Korda azonban most már tényleg visszalépett. Ez a visszalépés korántsem jelenti Mangra győzelmét, sőt annak mondhatni bukását is jelenti, Korda ugyanis visszalépését megindokolta, kijelentette, hogy ha a kormány a függetlenségi párttal szemben a magyarországi kerületben nemzeti jelöltet állít, neki ez ellen nincs kifogása sőt támogatására is lesz a nemzeti jelöltnek csak, egy a jelöltet ő választja meg és pedig Szucsini személyében. Korda már meg is kezdte a kellő előmunkálatokat Szucsini megválasztása érdekében.

Korda minden befolyását latba fogja vetni Szucsini megválasztása érdekében. Korda újabb állásfoglalása kényes helyzetbe hozta a magyarországi választókat. A visszalépés és az új állásfoglalás kínos feltűnést keltett mindenfelé.

A választási mozgalmak másik érdekes részét az élesdi kerületből halljuk. Farkasházy Zsigmond ellenjelöltje Zathureczky István, tegnap és tegnapelőtt tartotta meg programbeszédét az élesdi kerületben. A programbeszédre az egész járásból összejöttek a jegyzők, bírók és esküdtek. Nagyobb csapat szavazó Nagybaród-
ról jött. A nagybaródi választók napi- és fuvardíjat megtérítették, zászlókkal látták el őket. A munkapárti kortesek azonban nagyot csalódtak a nagybaródiakban. A nagybaródiak ugyanis a programbeszéd után már az élesdi piacon szét tépték a zászlók nagy részét, a többi részét pedig az uton széttörölve eldobták s Farkasházit éltetve vonultak haza.

Tegnapelőtt az a hír volt elterjedve, hogy Zichy Ödön gróf szintén Zathureczkyt fogja támogatni. Ez hírről tudomást szerzett Zichy is és ennek megcáfolására ma Farkasházi fogadtatására haza utazott Eledre.

Mint értesülünk Farkasházi mellett a választók lelkesedése oly nagy, hogy az ellenpártot máris csüggedés szállotta meg s e miatt nagyon valószínű, hogy Zathureczky vissza fog lépni.

A községi iskolák ügye.

Az iskolaszék ülése.

Nagyvárad város községi iskolaszéke tegnap délután ülést tartott, amelyen több fontosabb ügyet tárgyaltak, dr Thury László elnöke alatt.

Az igazgatóság jelentésének elfogadása után az elnökség jelentést tett a tanszemélyzet részére rendezendő kézügyességi tanfolyamról. A kézügyességet terjesztő egyesület elvállalta a tanfolyam ellátását s annak vezetésére Sinkó Pál műegyetemi tanársegédet küldi ki. A slójd tanfolyam június 10 én kezdődik s egy hónapig tart.

A jelentés kapcsán dr Grósz Menyhért hosszú vitát keltett azon indítványával, hogy a vizsgálatokon kiosztandó jutalomkönyvek jegyzékét előzetesen terjesszék be az iskolaszékhez. Végre egyenlő szavazat lévén, az elnök a dr Grósz Menyhért indítványa mellett döntött.

tem a gyógykut kapuja előtt, nem volt azonban három pencém, hogy bemehessek.

— És semmi sejtelméd nincs, hogy miféle utcában, vagy milyen házban lakol?

A leghalványabb sejtelmém sincs róla. Mindent rábíztam Maudra és nem avatkoztam belé.

— Miért nem kérdezősködtél a házakban?

— Egész délután egyebet sem tettem, mint a lakáson után kérdezősködtem, mindenütt válasz nélkül becsapták orrom előtt az ajtót. Közöltem bajomat egy rendőrrel, mire az egy félóráig tartó nevető görcsöt kapott. Bementem egy vendégülbe és megpróbáltam egy kis hitelt kieszközölni. A vendéglősné azt mondta, hogy ismeri már az ilyen kifogásokat és kiutasított. Azt hiszem, hogy beleugrottam volna a vízbe, ha rád nem akadok.

Miután jóllakott, higgadtan kezdett gondolkodni. Ám a dolog igazán komoly volt. Londoni lakásukat bezárták és feleségének rokonai is elutaztak, tehát senkinek sem lehetett levelet írni. Az a lehetőség, hogy feleségét még egyszer lássa ebben az életben, kizártnak látszott.

Másnap ügyvédhez mentünk és előadtuk neki az esetet. Az ügyvéd tudakozódott Scorbourough összes bérház tulajdonosainál, még pedig eredménnyel és csütörtök este vissza lehetett adni öt feleségének.

Legközelebbi találkozásunkkor megkérdeztem tőle, hogy mit szólt az esethez az asszony?

— Oh, körülbelül azt, a kit vártam — volt a válasza.

De hogy mit várt, azt sohasem árulta el.

Lapunk részére fordította: Liseron.

Az évrő vizsgálatokat június 3, 6, 7, 9 és 10 re állapították meg s kiküldték a vizsgálatvezető elnököket, ugyanazokat, akik a múlt évben voltak elnökök.

A jövő tanévre a beiratások szeptember 3-án lesznek s az előadások szeptember 5-én kezdődnek.

Helyesléssel fogadta az iskolaszék az elnök előterjesztését, hogy a Tisza Kálmán-terti polgári leányiskola épületét renováltatja a város.

A községi polgári leányiskolánál az I. és II. osztályhoz parallel osztályok szükségesek. Megkeresik a városi tanácsot, hogy a két új osztályt állíttassa fel, az egész épületet adja át a polgári leányiskolának és a jelenleg ott levő elemi leányiskolát telepítse ki bérelt helyiségbe.

Csillagvárosban az elemi iskolában az eddigi két osztály mellé ideiglenesen a harmadik osztály felállítására szükséges meg a tanítást a rendelkezésre álló felesleges tanterveket látják el. Az előterjesztést elfogadták s ilyen irányban tesznek előterjesztést a tanácshoz.

A hegyen 300 tanköteles gyermek van, de ennek csak egy része jár iskolába. Az iskolaszék kéri a tanácsot, hogy keresse meg a tanfelügyelőt, miszerint a hegyen két helyen állami iskolát állítson fel a kultusz-kormány.

Ezután egy nagyobb fontosságú kérdés következett.

S. Berger Ilona óvónő Várad Olasziban magán óvodát akar nyitni s kéri, hogy az olaszii óvoda óvónőjének javadalmazására néhány Szaniszló Ferenc püspök által tett alapítvány kamataiból segítyezze a város.

Az elnökség ezzel szemben azt indítványozza, hogy alapítvány kamataiból Olasziban egy napközi otthon állíttassék fel.

Imrik S. Zoltán ismerteti az ügyet s rámutat, hogy Olasziban már 65 év óta működik a Nogáll-intézetben az óvoda és bölcsőde, ahol közel száz gyermeket nevelnek és gondoznak naponta. Az évi 1200 korona kamat felosztásánál megvárando lenne a bölcsőde egyesület nyilatkozata, hogy reflektál-e az alapítvány kamatára. Az egyesület nem sokára közgyűlést tart, addig vegyék le ezt a kérdést a napirendről.

Dr Gröss Menyhért elismeréssel van a bölcsőde egylet működése iránt, de éppen Olasziban szükséges, hogy a nagyobb, iskolás gyermekekről s nem a csecsemőkről gondoskodjunk, napközi otthon felállításával. — Most erre jó alkalmat ad az alapítvány kamata.

Imrik S. Zoltán foglalkozik a Szaniszló-alapítvány szándékáról. Ennek teljesen megfelelő a hatvanöt év óta működő olaszii óvoda, amely felekezeti küömbőség nélkül, ingyen neveli és látja el a szegény gyermekek szárait. — Ezért kéri, hogy most ne határozzanak.

Dr Stokker Józsefnek tudomása van arról, hogy dr Hoványi Géza és dr Molnár Imre, a bölcsőde vezetői mozgalmat indítottak, hogy az összeget a bölcsőde részére meg akarják nyerni. Az alapítvány célja nem az, hogy napközi otthonra fordítsák. Csatlakozik az elhalasztó indítványhoz.

Dr Thury László a végrendeletből igyekszik kimagyarázni, hogy az alapítvány kamatai a napközi otthonra fordítható.

Imrik S. Zoltán újból kifejti, hogy az

olaszii óvoda működése felel meg legjobban az alapítványt tevő intenciójának. Tehát részesítsék megfelelő segítyben, amelyet megérdemel. Kéri halasztási indítványának elfogadását.

Kilenc szóval, hét ellen az elnökség indítványát fogadták el.

UJDONSÁGOK.

Az üstökös csóvjában.

Halley, a zsenialis angol csillagász tovább is nyugodtan aludhatja sirjában az igazak álmát. Nem hozott üstököse semmi bajt az emberiségre most sem, amint ennek előtte nem és ezután sem fog hozni. Ma reggel 3 órakor — amint most már pontosan megállapított — terült el a Nap és föld között a mintegy hatvan millió kilométer hosszú csóva, míg maga az üstökös körülbelül 24 millió kilométer távolságra volt a földtől, de nem volt látható nálunk, csak ott, ahol ilyen időben nappal van, tehát pl. Amerikában. A csóvának ily óriási hosszúsággá való fejlődése igazolja a csillagászok azon véleményét, hogy ez a szép égi jelenség napközben fejlődik legerősebben.

Tebát benne voltunk a csóvában. . . És még sincs a világnak vége. Lényegtelen most már az, hogy némely csillagász szerint egészen benne voltunk, másik szerint csak a szélén haladtunk át. A fő az, hogy a sok babonás félelem eloszlott, az előítélet enyhült a szegény égi vándor iránt, aki nem tehet róla, hogy a Teremtő ilyen pályát mért ki neki. És fő, hogy olvasóink jó egészségben olvashatják most már e sorokat.

Halley látogatásának tegnap azonban egész nap meg volt a hatása, amely különösen a délutáni órákban nyilvánult, részben légköri, részben optikai jelenségben. Már a délutáni órákban érezhető volt a nyomott, párakkal telt levegő fiziológiai hatása. Az égboltozat fátyolszerű színt öltött magára, a Nap szinte áttetsző fényben látszott, amelyet nem felhők okoztak, hanem az előtte levő üstökös csóva, amelyből ha ki is kerültünk, de ezen át láttuk a napot. Észrevehető volt a Nap elhomályosulásának oka az árnyékból is. Egészen olyan volt az ember és bármely tárgy árnyéka, mint Nap-fogyatkozás alkalmával. — Hogy tényleg az üstökös csóvjában keresztül láttuk a Napot, bizonyíték erre a napnyugta is, amikor a Nap gyönyörű sarkított fényben szállott alá s utána egész sarki fény borította el a nyugati égboltozatot. Mintha csak Vardónél, az északi foknál néztük volna a napnyugtát s mintha Nagyvárad nem Magyarországon, hanem ott fenn a fókák birodalmában terülne el.

E szép esteli fénytűnemény az égboltozat nyugati részén egész 9 óráig eltartott sőt még tovább is látszott igen halványan. Magát az üstökösöt és a csóvát is igen természetesen nem láthattuk, mert az égboltozat már ekkora teljesen beborult. 10 óra felé az idő kiderült s a csóva délnyugati irányban mintegy 200—300 m. hosszúságban (szemmérték szerint) látszott az égboltozaton. Maga az üstökös ekkorra a látóhatár alá sülyedt.

Mától kezdve napnyugta után — a Nap fél nyolckor nyugszik — ha tiszta lesz az égboltozat nyugati része, igen jól lesz látható a csóva és maga az üstökös fej is. E

hó végéig minden este több és több ideig lesz fenn az üstökös a nyugati égboltozaton, úgy hogy e hó vége felé már csaknem 12 óráig, tehát igen szép látványban lesz részünk ezekben a napokban.

E hó 29-én már 60 millió kilométer távolságban lesz az üstökös a Naptól s így elég magasan fog ragyogni a nyugati égboltozaton úgy, hogy a ház udvaráról is igen szépen látható lesz.

Tehát Isten hozott Halley! Találd jól magadat körülünkben s távozzál békében.

(y-n.)

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék.

* **Királyi kihallgatások.** A király csütörtökön délelőtt általános kihallgatást tartott, melyen több iikos tanácsos, magasrangú tisztviselő és főrendiházi tag járult a király elé.

* **20000 korona a szanatórium javára.** Hlatky Endre főispán és Rimler Károly polgármester Budapesten járván a tüdőbetegek szanatóriuma javára 20000 korona állami támogatást eszközöltek ki. Így szanatórium költségei 80000 korona együtt van s hozzákezdhetnek az épület elkészítéséhez. Ez a vivmány Hlatky Endre főispán érdeme már.

* **Mozgalm a teljes vasárnapi munkaszünetért.** A kereskedelmi alkalmazottak mozgalmat indítottak, hogy a nyár folyamán az üzletek vasárnaponként egyáltalában ki se nyitassanak. E tárgyban f. hó 22-én délelőtt 11 órakor a kamarában értekezlet lesz, amelyre Nagyvárad város összes kereskedőit a következőkben hívja meg a kamara elnöke. A kereskedelmi alkalmazottak azon kéréssel fordultak hozzám, hogy ugyanis, mint egyik érdekelt fél, ugyanis mint kereskedő társaim bizalmából a kamara elnöke a nyári hónapokban a vasár és ünnepnapokon a nyitott üzletek zárvatartásása tárgyában kereskedő társaimat értekezletre hívjam egybe. Felkérem ennél fogva kereskedő társaimat, hogy a f. évi május hó 22-én délelőtt 11 órakor a kereskedelmi és ipar kamara közgyűlési termében e tárgyban megtartandó értekezletre eljönni sziveskedjék. Nagyvárad, 1910 május hó Huzella Gyula.

* **A kortespénz.** Kellemetlen csalódás ért tegnap az élesdi járásban egy főkortest. A kortes egy elég jómódu tatarosi gazdát valami uton-módon megkörnyékezett s a végén, amikor már azt hitte, hogy a szavazót megnyerte magának, tekintettel arra, hogy a szavazó a gazdák között hangadó szerepet visz, 50 koronát adott a kortes neki. A tatarosi gazda eltette a szép 50 est aztán előkereste a saját pénztárcáját s kihalszott belőle 2 koronát, amit átadott a kortesnek.

— Ezt meg visszaadom az ötvenből, hogy 48 maradjon, mert tudja meg az ur, hogy én csak negyvennyolcas vagyok.

* **Örmesterek mint főszolgabírói előadók.** Osztrák mintára a közös hadügyminiszter Magyarországon is keresztül akarta vintetni, hogy a kiszolgált altiszteket az államnál

és törvényhatóságoknál alkalmazzák hivatalokban, A miniszter ebben az ügyben a főispánokhoz leiratot is intézett kérve őket, hogy hassanak oda miszerint a kiszolgált altisztek bejussanak a hivatalokba. A miniszter kissé tulságos elismeréssel van az altisztekkel szemben azt állítván róluk nagy általánosságban, hogy az altisztek főszolgabírói előadókként is szerepelhetnek. Ez az állítás ugyan még ez ideig korántsem vált be, mert az eddigi kiszolgált altisztek például mint iroda szolgálk, hajdúk tudják megállani helyeiket. Így a miniszter törekvése természetesen kudarcot vallott. De kudarcot kell vallnia amugy is, mert a vármegyéknél egy egész sorozata van azoknak, akiknek a jövőjük kizárólag a megyénél van biztosítva s az államnál nem veszik őket figyelembe, ezeknek az előmenetelét pedig nem szabad tönkre tenni olyanok érdekeikért, akiknek a katonaság már biztosította jövőjét. A sikertelenség miatt most a honvédelmi miniszter kérdést intézett minden főispánhoz, hogy mi volt a sikertelenség oka. A miniszternek a fenti okok alapján legközelebb fogják megtenni a jelentést.

* **Lelőtt erdőkerülő.** Beéből jelenti tudósítónk: szerdán délután a Pusztaki és Hegymás községek közt elterülő erdőben Popa János erdőkerülő halva találták, Mellén át volt löve és valószínűleg gyilkosságnak esett áldozatul. Az esetről a beéli csendőrség azonnal értesítette a nagyváradi kir. ügyészséget, amely tegnap délelőtt Hermann Aladár vizsgálóbíró küldte ki a helyszíni vizsgálat megítésére. Allítólag politikai gyilkosságnak esett áldozatul az erdőkerülő. A vizsgálat egyébként majd ki fogja deríteni, hogy ki okozta az erdőkerülő halálát.

* **Késelés az éjszakában.** Ignác Balázs 28 éves mázolósegéd tegnapelőtt éjjel 11 órakor Kert utcában Snáder Emil pincért zsebkésével megszurta. A rendőrszem Ignác Balázst, aki tette után elfutott, egy biciklista segítségével megfogta s előállította a rendőrkapitányi hivatalhoz, ahol lezárták s ellene az eljárást folyamatba tették.

* **Felfut a Körösbe.** Tegnap délben 1 órakor a Pankolics-uszodán felül Tolnai Kálmán pocsaji napszámos fürdés közben a körösbe fulladt. A vízbe fult ember hulláját Nazsa János rendőr fogta ki a Baross-híd környékén. Nevezett Nagy Imre és Simos Iános napszámosok társaságában ment a Körösre fürödni de míg ezek a Körös partja közelében maradtak addig Tolnai Kálmán azzal dicsekedve, hogy ő katona volt és tud uszni, bement a mélyebb vízbe is, ahol az erős folyású víz már elkaptá és társai nem is látták többet, csak amidőn a víz már jó távol a hulláját felszínre vetette. A parton több szemtanúja volt a fuldokló embernek, de egy sem volt olyan bátor, hogy segítséget nyújtson. Teljesen tétlenül nézték végig a szegény ember halálutását, aki bizonyára nem lelte volna halálát a Körösben, ha akad egy derék, bátor ember, aki kiment. Miután a városi tisztí orvos megállapította, hogy a hullán külérőszak nyomai nem látszanak a kir. ügyészség Tolnai Kálmán hullájának eltemetését engedélyezte.

* **Ki akar lovasrendőr lenni?** A lovasrendőrségnél üresedésben van egy szakaszvezetői állás. akik elnyerni óhajtják, pályázati kérvényeiket nyújtják be a rendőrfőkapitányhoz t. hó 25 ig. A pályázat feltételei, magyar állampolgárság: 20 éven felül és 40 éven alul levő

életkor, tökéletes egészség, megfelelő külső ügyes magatartás, fedhetlen előélet és a magyar nyelv tökéletes bírása. Pályázók közül előnyben részesülnek 1. az oly altisztek, akik az 1873. évi II. t. c. alapján igényel birnak közszolgálaton való alkalmazásra. 2. Akik a magyar kir. csendőrség szolgálatából önként léptek ki.

* **Borsalino, Pichler és angol kalap tavaszi ujdonságok REICHARD ÁRUHÁZABA** megérkeztek, hol legelegausabb budapesti és amerikai cipők kaphatók. 46

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében május hó 16, 17, 18, és 19-én a következő igen érdekes mozgatókép ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Váratlan zubany. 2. Kovári és Soványi. 3. Gyermekcsíny következménye. 4. Helyettes. 5. Aragoni Izabella. 6. Fin vizeken. 7. Skyfutok. 8. Négy lábú detektív. Belépti díj nincs. Kezdete este 9 órakor. Kitűnő italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein és Örlay* kávéház tulajdonosok. 39

x **Olvassa el kérem!** Ha érdekli, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű Wolframégőt és ami a régiekkel szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki *nem akar* nagy világítást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolfram égő* 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással. 44

x *Finom uri fehérnemű és minden uri divat és kalap ujdonság megérkezett*

Róth M. utóda cégnél.

Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők. 150

Nincs vége a világnak.

Ime élünk! Halley csóvjája nem nőtt meg, valószínűleg nem volt elég cian vegyülete a világ elpusztításához, fél pusztítást pedig nem akart végezni. A föld forog, a nap süt, az akác illatozik és mi gyönyörködünk, élvezük a bűvös bájos májst. Nincs vége a világnak, csupán a kritikus napnak. De ki mondta egyáltalán, hogy vége van a világnak? Hiszen semmi előjel sem ígérte ezt. A szabók ép úgy hiteleztek tegnapelőtt, mint ma, a vátókat ép úgy utasítják ma vissza, mint tegnap és az ex-lex ép oly makacs ma, mint lesz holnap. Egy szóval minden, minden a lüktető életről tanuszkodott. És mégis beszéltek a világ végéről. Ja persze ha nem ígérte volna meg valaki a világ végét, kutyája se vették volna a nagy Halley felfedezéseit a rettegett üstökös, amely mint látjuk jámborabb még a holdnál is.

Hanem azért mégis csinált valamit az üstökös: egy sereg álmos embert. Soha annyi álmos, karikás szemű ember nem lézengett Nagyváradon, mint tegnap. És ezeknek az embereknek az a cán a sápadtságot, a kék karikát az üstökös okozta. Tegnap éjjel ugyanis valóságos népvándorlás volt a vízvezetési rezorvához. Az egész hegy, dacára az előre haladott éjszakának, csak úgy nyüzsgött az emberektől. A szőlőlakók kutyái nem tudván mire vélni a szokatlan vándorlást, éktelen vezítással üdvözölték az embereket, akik csak ballagtak fel a rezorvához a csillagos, akácillatos májusi éjben.

Szép látvány volt. A hegy lábánál hold sugárral átszótt Körös, a partján ugyancsak holdfényben ragyogó palota csucok és tornyok és felette a legszebb kárpit az aranycsillogású sötét kék ég s a nagy némaság. Olykor, olykor egy vonat zakatolva robog el a hegy lábánál aztán megint mély csend. Az órák egymásután kongatták a 12 ót s a hegy ekkora teljesen megtelt álmos emberekkel.

Megrögzött éjjeli lumpok, soha ki nem maradó deresedő fejű családapák, tisztviselők, színészek és katonák, férfiak és gyermekek vegyeseen, nagy csendben vártak. Itt-ott tart előadást egy-egy tudákos műkedvelő csillagász, mert ilyet is sokat csinált Halley üstökös, aztán borzasztó hosszadalmasan telik az idő, az izgatott várakozó körben.

Végre két óra! Az emberek szeméből ki-röpül az álom gukkerek, távcsövek kerülnek eő és ostrom alá veszik az eget. Fél három. Még senki sem lát semmit. Nem jön a világ vége. Három óra már, mindenki felfedez egy-egy üstökös, mert maguk előtt is restellik, hogy Halley nem vizitel náluk, aztán fél négy óra.

Minden gukker kelet felé irányul, a hirtelen csillagászszá vált emberek nagy hangon hirdetik, hogy:

— Ugy-e megmondtam. Itt kell feljönni az üstökösnek.

A levegő opáloszöld, a csillagok elhalványulnak. Az emberek arcán a várakozás izgalmá nehé cseppekben ölt testet.

— Jön Halley!

Nem: mer szólani senki. A szájak tátva maradnak.

— Ah a Halley! Ime mily dicső a fénye! És mily . . .

Ebben a pillanatban megjelenik a látóhatáron a nagy tüzes égítest, a nap és mint egy jókedvű bohóc mosolyog szemükbe a várakozóknak . . .

— No ez nem járja, így még nem tettek bolondá soha, mint ez a Halley. Csak legalább egy kis részt mutatott volna a farkából. Mőtatlankodnak az emberek s álmosan bandukolnak le a keskeny hegyi uton be az ébredő városba.

Plutó.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Vig özvegy. (Diósi Nusi fellépte.)

Szombat: Vörös talár. (Sik Rezsóné fellépte.)

Mihályi Ernő Aradon. Kedden Aradon vendégszerepelt Mihályi Ernő, a nagyváradi szintársu at kitűnő tenoristája. A karszemélyzet jutalomjáékául Luxemburg grófját adták s ebben kérték fel közreműködésre Mihályit. A jeles művészt az aradi filharmónikusok nagy ünnepléssel fogadták s az előadás alatt a színházat zsufolásig megtöltött közönség valóságos tüntetett mellette. Mihályi éneke s egész alakítása az egész aradi közönséget elragadta s az összes aradi lapok a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak róla.

EGYESÜLETEK.

A magántisztviselők közgyűlése. A Magántisztviselők Országos Nyugdíj-egyesülete folyó hó 29-én délelőtt 10 órakor a székes fővárosi új városházának közgyűlési termében tartja meg ez évi rendes közgyűlését. Ezen közgyűlésnek az 1909 esztendőben vagyis az egyesület működésének tizenhatodik évében elért eredmények fognak előterjeszteni, amelyekből kiemeljük a következőket: Az egyesület vagyona az 1910 év végén ca 6 és fél millió, amelyből 4 és fél millió ovadásképes záloglevelekben és kötvényekben, a többi pedig elsőrendű ingatlanokban van elhelyezve. Az évi bevétel megközelíti az egymilliót. Az jelentéshez fűzött 1910 évi időszaki beszámolóban kimutatott taglétszám és adománygyarapadásból is látjuk, hogy az egyesület a fejlődés útján halad tovább.

TANÜGY.

Polgári iskolával kapcsolatos tanonciinternátus. A legnagyobb jótétemény a szülőre, ha gyermekét jó helyen tudja. Ipari és kereskedői pályára szent fiuk számára ilyen jó hely a nyitrai kath. tanonciinternátus, melynek növendékei mellett, hogy állandó gondos felügyelet alatt szakmájukban teljes kiképzést nyernek, a polgári iskolai tantárgyakból is rendszeres oktatásban részesülnek és évente vizsgáznak. A tanítás tartama három év. Jelenleg a polgári első és második osztályára vétetnek fel növendékek. A tandíj és tandíj együtt havonként 50 korona. A folyamodás határideje július 10. Felvilágosításul szívesen szolgál az intézet igazgatósága.

ÁVIRATOK

Szenzációs fordulat a Haverda-ügyben.

Szeged, május 19. Ma megjelent az ügyészségen Jánossy Aladár és kijelentette, hogy ő vallami akar, mert azt akarja, hogy mindenki elvegye a megérdemelt büntetését. Jánossy elmondja, hogy őt felbőrezték a gyilkosság elkövetésére és emiatt kéri a letartóztatását. A kihallgatás a tegnapi napot teljesen igénybevette.

Véres programbeszéd

Markamér, május 19. Tunyogh községben Szalkay Kossuth-párti és Szunyogh Justh-párti választói összeveszték és valóságos csatát rendeztek. A csendőrök egy Kondor Antal nevű polgárt letartóztattak.

Elítélt csaló.

Budapest, május 19. A törvényszék ma itélkezett Meller Egyed felett, aki 111 csalással volt vádolva. Mellert a törvényszék 3 évi fogházra ítélte.

Az üstökös örültje.

Hamburg, május 19. Andres fodrász tegnap beleőrült az üstökösvárásba. Helyiségében tört-zuzott tükröket s egyre azt kiáltozta: Látom a Halleyt! A boldogulalan fodrászt az örültek házába vitték.

Igazságszolgáltatás.

Apagyilkos leányok. A pusztai újlaki apagyilkosság tárgyalásának tegnap volt a harmadik napja. A még hátralevő tanúk kihallgatása után a törvényszék az esküdtekhez intézendő kérdéseket szövegezte meg. Ezután dr Kármán Elemér előterjesztette a kir. ügyész ség vádját, kérve a vádlottaknak súlyos megbüntetését, akik a legszörnyűbb és legnagyobb elvetemültséget kívánó bünt. követték el. A felelőséget, özv. Olajos Károlynét felbujtásban, Olajos Juliannát és Olajos Máriát gyilkosság büntetésben és végül Olajos Zsuzsannát bűnrészességben kéri bünt. kimondani. A tárgyalást az elnök fél kettőkor mára halasztotta. Ma lesz a védőbeszéd és valószínűleg az ítélet is. A védőbeszédet dr Poynár Széver, a kiváló kriminilista tartja.

NYILTTÉR.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	10 50	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
** Csak ünnep- és vasárnapokon szeptember 15-ig közlekedik.

Kertmegnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy folyó hó **14-én szombaton este** a NEMZETI SZÁLLODA árnyas kert-helyiségét

ünnepélyesen megnyitottam

egy el őrendű cigányzenekar közreműködésével Minden este változatos műsorú mozgófénykép előadás. Egyben felhívom a t. közönség figyelmét tisztán kezelt saját termésű boraimra és kitűnő magyar konyhamra.

Társas ebédek és vacsorák a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett polgári árakban. Abonensek étlap szerint előnyösen megállapított árban lesznek kiszolgálva.

A n. é. közönség szíves partifogását kéri

kiváló tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN,

vendéglős, a Nemzeti szálloda, étterem és kávéház 43. bérleje.

Meghívó.

Az Ópalotai Kertészeti Részvénytársaság

f. évi május 29-én délelőtti 10 órakor Nagyváradon (Béner-tér 2, Ezredsvi emléktér 1. szám alatt)

rendes évi közgyűlést

tart, melyre a részvényeket meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság évi jelentése, a mérleg és számadások bemutatása, a társaság fenn vagy tenn nem állása felett való határozathozatal.
  2. A felügyelő bizottság jelentése a számadásokról és mérlegről.
  3. Az igazgatóság és felügyelő bizottságának adandó felmentvény felett való határozathozatal.
  4. A felügyelő bizottság megalakítása.
  5. Esetleges indítványok.
- Nagyvárad, 1910 május 12.

254

Az igazgatóság.

POLOSKÁT

és azok petéit

egyedül a szabadalmazott **MATTENIE** gázfejlesztő módszer alapján lehet teljesen és alaposan kiirtani, melyért 1 évi felelősséget vállalok, meghívásra **azonnal** bárhol személyesen megjelenek.

MATTENIE szab. gázfejlesztő és féregmentési vállalat Zöldfa-utca 9. l. e.

KÖZGAZDASÁG.

A mezőgazdasági értékesítés szervezése.

Minden gazdának érdeke, hogy a mezőgazdasági termények értékesítése szervezve legyen.

A gazda munkájának eredménye s jövődelme nemcsak attól függ, hogy minél nagyobb mennyiségű és minél jobb terményt állítson elő, hanem attól is, hogy az előállított terményeket jól tudja értékesíteni. Ma az értékesítés terén szervezetlenek vagyunk. A termények értékesítésének irányításában se a termelők se a fogyasztónak kellő befolyása nincsen: mindkét fél ki van szolgáltatva a terményeket forgalombahozó közvetítő kereskedőknek. Innen van az, hogy míg a fogyasztó drágán vásárol, addig a termelő gazda olcsó árakkal kénytelen beérni.

A termelő gazdának az üzleti szokások terén általánosan ismert tájékozatlansága, a piaci értékesítési viszonyok ismeretlensége mind olyan tényezők, melyekkel a termelőt igen sokszor előnytelen eladásra lehet bírni. Legnagyobb ereje azonban a közvetítő kereskedőnek abban van, hogy a gazdák között állandó a pénzügyi szükség s előlegek adásával kivált a kisgazdákat könnyen ráveszi arra, hogy terményeiket a hitelnyújtó kereskedőnek olcsó áron adják el. Ez az állandó hitelszükséglet a szülő oka annak a terményzúszósnak, melynek súlya alatt kivált a kisgazdaközönség országszerte sanyósodik.

Miért tehát a mezőgazdasági termények értékesítésének szervezéséről beszél az agrár-program, akkor két feladatot akar megoldani.

Egyik az, hogy a termelőt a fogyasztóval, minél kevesebb közvetítő igénybevételével, minél közelebbi összeköttetésbe hozzuk. A másik feladat pedig az, hogy a termények értékesítésével.

Ez a feladat úgy oldható meg, ha értékesítő szervezetet létesítünk, mely a gazdák kész terményeire és meglévő felszerelésére előleget ad. Az értékesítésnek ily módon való szervezését szövetkezeti közraktárak útján érhetjük el. A falusi közraktárak a gazdák terményeit beraktározzák s azokra az érték bizonyos százalékáig előleget adnak.

A falusi közraktár építését, üzemük vitelek vitelét irányítani, felügyelet alatt tartani és a szükséges hitelt ellátni egy erős központi intézet van bivatva. Ennek a központnak feladata volna az anyagi eszközökön való gondoskodáson kívül az értékesítés lebonyolítása, ártudósítások költése a falusi közraktárakkal, hazai és külföldi piacok felkeresése, a katonaság ellátása, sőt még a termelés irányítása is.

Hogy ez a központi feladatának megfelelőhessen, olyan nagy tőkével kell rendelkeznie, melyet a gazdátársadalom ezidőszertől saját erejéből előteremtani nem képes. De hiszen a külföld sokkalta hatalmasabb államaiban, így Németországban, Angliában és Franciaországban is a gazdátársadalom hasonló szervezetei mindenütt állami támogatást a szomszéd Ausztria gazdái, kik a termények és állatok értékesítésének szervezésére törvényes alapon 9 éven át évi 6 millió koronát kapnak. Az osztrák gazdáknak tehát összesen 56 millió korona áll rendelkezésükre míg mi, kik teljesen ugyanazon viszonyok között küzdünk a vámtérületen belül, teljesen szervezetlenül állunk a versenyrel szemben és a saját erőnkre vagyunk utalva.

Ha tehát az értékesítés szervezésére már idáig is elkerülhetetlen szükség volt, úgy most az osztrák intézkedés után egyenesen létkérdés a magyar gazdákra nézve, hogy a kormány támogatásukra siessen. Mert immár az osztrák gazdák velünk szemben óriási előnyhöz jutottak és ha mi nem dolgozunk hasonló hatalmas eszközökkel, ha nem szervezzük az értékesítést úgy, mint ők teszik, kétségtelenül be fog következni az, hogy az államilag támogatott osztrák gazdák saját piacunkon vernek le bennünket.

Ezen a biztos vereségnek nem szabad kitenni a magyar mezőgazdaságot. Ezért követeljük, hogy a kormány legalább is olyan mértékben támogassa a magyar mezőgazdaságot, mint Ausztria tette és az értékesítés szervezésének céljaira 9 éven át legalább 6 millió korona segítséget adjon. Csakis ilyen támogatással tudjuk az előttünk álló szervezkedési feladatokat megoldani és csakis így birunk helyt állani a versenyben. Mert nemcsak katonai téren, de a gazdasági versenyben is feltétlenül veszteséget szenved az, ki gyengébb fegyverekkel harcol.

Évi hat millió korona felhasználásával hatalmas lendületet adhatunk az értékesítésnek, mert úgy az állatértékesítő, mint a termények értékesítésének szervezésére alkalmas szövetkezeti központot megteremthetünk s ezen a révén közvetlenül összeköttetésbe hoznánk a termelőt a fogyasztóval, a falut a várossal; szolgálhatnánk a termelő gazdák hitel igényét, irányíthatnánk és többoldalúvá tehetnénk a termelést, a fogyasztást pedig olcsóbbítanánk és fokoznánk. Így szervezetem az idegen államok élelmi cikkei és állati termékei ellen is sikerrel felvehetnénk a harcot és elérhetnénk azt, hogy amit a hazai fogyasztás követel, azt mind a magyar föld termelnie, magyar ész magyar kéz állítaná elő.

Nincs olyan nagy áldozat, mellyel ez a várható eredmény fel nem érne. Minden fillérnyi jól alkalmazott befektetés valóban a nemzet hasznává válna, az országvérébe menne át.

Az Ó-pápai kertészet részvénytársaság zárszámadásai az 1909 évben. Mérleg-számla. Vagyon: 22000.— K. Faiskola, konyhakert, virágkert és ieltár 26664.65 K. Pénztár 610 81 K. Adósok 35860.29 K. Veszteség egyenleg 79423.38 K. Összesen 164549.13 K. Teher: Alaptőke 100000.— K. Hitelezők 64549.13 K. Összesen 164549.13 K. Veszteség—nyereség számla. Veszteség: Kamatok

33326.25 K. Költségek és tiszti fizetések 19917.25 K. Leírások 41534.14 K. Összesen 94777.64 K. Nyereség: Malom számlán 15116.36 K. Mezőgazdaság 13201 K. Halászat stb. 10589 K. Veszteség 79423.38 K. Összesen 94777.64 K.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, május 19.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonként.

Buza májusra — — —	11.68
Buza októberre — — —	10.92
Rozs októberre — — —	7.58
Zab októberre — — —	6.44
Tengeri májusra — — —	5.57
Tengeri júliusra — — —	5.62

Irányzat: Lanyha.

Értékdőzsde.

Magyar hitel — — —	830.75
Osztrák hitel — — —	664.25
4%-os koronajáradék — — —	92.40
Államvasut — — —	756.50
Jelzálogbank — — —	488.—
Leszámitoló bank — — —	574.—
Hazai Bank — — —	298.—
Kereskedelmi részv. — — —	763.—
Rimamurányi — — —	673.—
Salgóthaljani — — —	645.—
Közuti vasut — — —	717.—
Városi villamos — — —	389.—
Adria — — —	462.—

Irányzat: Lanyha.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

(Folytatás.) 43

— De, férjem, nem király-e ön? Ki fogja önt felelősségre vonni? Maga a tilalom hatalma bizonyítja a kivétel jogát az ön számára. Higgye el nekem, ha soha nem gyakorolja szabadságait, azok elévülnek és ha ön majd újra élni akarna azokkal, felhangzik az »igazságtalanság, zsarnokság« kiáltás. Nagyon is gyakran halottuk utóbbi időben a szabadságot emlegetni.

A király mélyen gondolataiba merült. Arcát szürke szín borította el, mint a kő a flamand tájképet elborítja s magatartása, mely soha nem volt igen élénk, a tehetetlen apathia kifejezését ölté magára. Minőt a halál előjelének szoktak tekinteni. Pár percig némán ült, aztán egy erőfeszítéssel felrázta magát, mintha álmából ébredne fel.

— Hát legyen úgy, asszonyom — mondá — tegye meg az intézkedéseket kedve szerint. Ki tudja, meddig lesz alkalmam, valamit a kegyed kevére tenni? Ne mondhasa senk, hogy utolsó hivatalos tettemmel a legdrágább, legkedvesebb és legjobb feleség kívánságát hiúsítottam meg, egy ily csekélységben, mint aminő ez!

Neje királyné volt egy pillanat előtt. Most nő volt egészen. Karjával átölelte férje nyakát és sirni kezdett, mint egy gyermek.

— Ön egyetlenem, királyom, férjem, zokogá, — együtt állunk vagy esünk el — kezét kézben, szívet szíven tartva. Minket nem fognak elválasztani, sem életben, sem a halálban. De bátorság, uram. Miért is szólok elesésről, halálról? Csak egy kis okosságra, szívdedságra és politikára van szükségünk, hogy diadalmasan megtarthassuk uralmunkat. A nemesség még hü hozzánk. A jó kereskedők mindent

veszithetnek szerencsétlenségünkkel; és a mi az alsóbb osztályt illeti: lám, közelg a tavasz, a mely legelkeseredettebb ellenségünk egy a palotában, mint a szegények kunyhójában. Bölcs rendszabályok, férjem, miket az előrelátás tanácsol, nem a félelem — és mindennek fölött erős kéz a kormányrudon fog biztonságba vezetni minket a viharon át.

— Ha fiam nem volna, — mondá elgondolkozva — leköszörnék és nem volna többé sem mire gondom. Testvérem sem kívánna egyebet, mint hogy példámot követhesse. Mit törődik a »Monsieur« adóg, míg puhágya és jól terített asztala van? Vagy D'Artois, ha a félnapot és egész éjszakát eltöltheti, mulatva csekélységekkel vagy rosszabbal. Akkor aztán unokatesvérünk, Egalité, lenne a király, miután úgy látszik, annyira megszerették őt. Kétlem, vajjon fogná-e ő a népet annyira szeretni, mint én szerettem, dacára minden protestációknak, leereszkedésének, rezes arcának és ezüst nyelvének.

— Ne beszéljen róla! Hiszen tény, hogy az utcán látták őt vörös sapkával a fején. Őt, a királyi vérből származó herceget. A született főurat! Ez szörnyőség! Ez hihetetlen!

— Magam is hordanám a vörös sipkát, — jegyzé meg a király nyájasan — ha tudnám azt, hogy jót fogna tenni nekik. Lemennék az utcára s oda adnám nekik életemet, ha ezen áldozat népemnek csak egy napra is boldoggá tenné.

Több ellentétes indulat üldözö egymást a királyné arcán, hogy aztán egy mosoly kövesse azokat, melyben szégyen és szálnalom, de leginkább szerelem volt kifejezve.

— Ön nem félne a haláltól, férjem — felelé, — ezt én jól tudom. Ön hős — de passiv hős — nem olyan, mint Róbert az Erős. Ő soha sem hívott volna vissza egy parlamentet, melyet felüggesztett. Ah, uram, s ő soha sem függesztette volna azt fel, ha csak ötvenezer fegyveres embere nincs, a kire számíthat.

— Nem is vette volna le a láncokat népéről, sem kenyeret nem adott volna neki, sem a fő állami tanácsot sem hívta volna egybe — folytató Lajos nyugodt mosolyával. — Higgye el nekem asszonyom, van egy oly engesztelő-dési politika, mely sokkal hatásosabb, mint az elnyomás és az erő politikája. Ha lovamon ülök a vadászaton, nem rángatom erősen a kantárt, hogy paripám el ne fusson.

— De ha ön minden kantár nélkül loval, uram mi történik akkor önnel?

Ha az ember érvekkal meg van verve, rendszerint makacsságban keres menekvést.

— Eég asszonyom, felelé a király; — az assemblé feladata óvszerről gondolkodni. Ezért lettek összehíva.

— Éjjel és nappal imádkozni fogok, hogy vezesse jóra az Isten a tanácskozásait, — szólt a királyné. — Franciaország képviselőinek bizonyára a nemzet legbölcsebb és legjobb fiából kell állniok; s tanácskozásaik bizonyára kivérezelhetnek minket bajainkból, ha a félelem nem vezérli őket. Ötven-hatvan mérföldnyit távolban a vidéken kellene összegyülekezniök, ahol a főváros lázongó elemeiből, a nép lárma-jától és a cubboktól befolyásolatlanul tanakodhatnának. Hová rendelte őket összegyülni, uram?

— Versaillesbe, — felelé Lajos; — a tavaszi vadászatra való tekintetből.

Mária Antoinette helyeslőleg bólintott, de vére forni kezdett ereiben, mert egy hideg és kegyetlen kéz látszott szívet összeszorítani.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKIOS GYULA.

Hirdetések felvételnek e lap kiadóhivatalában.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal u j o n n a n berendezve.

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
≡ készítettnek. ≡

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL“
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapítottott:
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett a „Tiszántul“-ban közöltetnek.

Alapítottott:
1894.

Árverési hirdetés.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a Nagyváradi városi kir. járásbírósnak 1910. évi V. III. 3778—4. számú végzésével dr. Schweiger Ede ügyvéd által képviselt Puppenfabrik M. Rerek felperes részére Friss és Társa alperes ellen 321 kor. 40 fill. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 631 kor. becsült ingóságokra a Nagyváradi városi kir. járásbírósnak fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a felülfoglaltatott követelése erejéig s amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Nagyváradon, Bazárépületben leendő megtartására határidőül 1910. év május hó 31. napján, délután 3 órája tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt üzleti áruk s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fogják adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig

alulírott kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetésnek a bíróság tábláján kifüggesztést követő naptól számítatik. Nagyvárad, 1910. évi máj. hó 18-ik napján.

Bakó Bálint

kir. bir. végrehajtó.

253

Haszonbérlet.

Biharmegye JÁKÓ-HODOSI határban mintegy 236 kat. hold, részint szántó, részint legelő birtok, 1911. SZENT GYÖRGY napjától kiadó. Értekezni lehet DEBRECZENBEN

240 MIKLÓS-UTCZA 41.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsénk a n. é. gazdaközönség szives tudomására hozni, hogy

lakatos és mezőgazdasági gépműhelyünket

Nagyváradon, **Szent János-utca 20. sz.** alatt megnyitottuk.

Amidőn műhelyünket a n. é. gazdaközönség becses pártfogásába ajánljuk; bátrak vagyunk megemlíteni, hogy szakmánkban **25 évi tapasztalattal bírnunk**, mely idő alatt állandóan elsőrendű műhelyekben, több éven át a PERGE és ROZSLAY-féle ekegyárban voltunk alkalmazva. A gazdaközönség érdekeit szolgálva: a szükséges gazdasági eszközöket, u. m.: különféle ekéket, boronákat, eke kapát, szóró rostát, borsajtót, szőlőzuzót, továbbá mindennemű géplakatos és épület munkát, vízvezeték berendezést csakis a legjobb anyagból és legerősebb kivitelben állítjuk elő és kizárunk minden versengést, mely által csakis silány készítmény birtokába juthatni. Kérjük tehát bizalommal hozzánk fordulni, s reméljük, hogy nagybecsű megrendelését minden tekintetben ki fogjuk érdemelni.

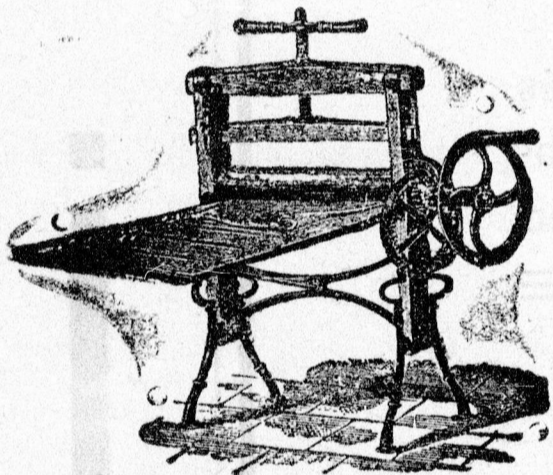
38

Tisztelettel

Jánky és Balogh

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése
 Kézi hajtású „Jégkészítő-gép” **NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.** állandó működésben. Megtekinthető az üzletben.

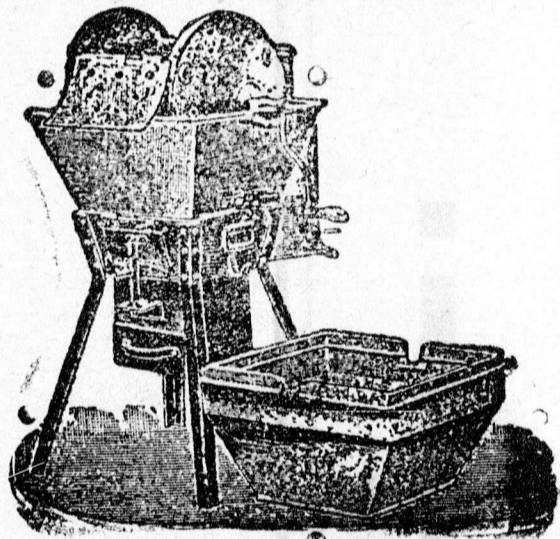
13

Jégszekrények legújabb szerkezettel.

FAGYALT-GÉPEK.
Kerti vasbutorok.
GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó- mángorló- és facsaró-gépek.
 Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

MEGNYILT A PÜSPÖKFÜRDŐ

Csabai Purcsi Testvérek zenekara közreműködésével május hó 1-én a nagyközönség számára.

A fürdő híres gyógyvize a legkülönbözőbb betegségekben bámulatos gyógyulást idéz elő. Vonatközlekedés naponta hatszor a nagyváradai állomásról. A vendéglőben kitűnő konyha és pince. — A szállodában teljes kényelem. Mérsékelt árak. — A fürdőben újonnan berendezett, nagyszabású uszoda. — Fürdővonatok a mai naptól kezdve közlekednek. Minél számosabb látogatást kér

249

Kernáts János, fürdőbérő.